

NIEOPATRZNOŚĆ (27) *sb f*

nieopatrność (25), **nieopatrność** (2) *ZapWar, Calep.*

W pisowni łącznej (24), *w rozłącznej* (3).

Wszystkie samogłoski jasne.

sg N nieopatrność (7). ◊ *G* nieopatrności (6). ◊ *D* nieopatrności (1). ◊ *A* nieopatrność (9). ◊ *I* nieopatrnością (2). ◊ *L* nieopatrności (2).

Sł stp notuje, Cn s.v. nieostrożność, Linde XVI – XVII w. s.v. opatrność.

1. Nieświadomość, nieuwaga, przeoczenie; indiscretio HistAl (10) :

nieopatrność czyja [w tym: *G pron* (1), *pron poss* (1)] (2): poraził go [Henryka II] Bolesław aż wciekł/ á wždy Czechowie nápiłáli w Kroniki swoie/ áby w then čás krol Polłki był poiman od Niemcow/ przez nieopátrznóść ich *BielKron* 176. *Cf* »w nieopatrności [czyjej]«.

I sg w funkcji okolicznika przyczyny: »nieopatrnością« (1): abysczye nam wysthap przepvszczycz raczyły kthorycz szya stal nye sloscopya nasha [...] alye nyesczeslywa przygoda a nyeopatrnosczya *ZapWar* 1535 nr 2413.

W połączeniach szeregowych (2): Sędzia przy złodzieioch ma pilnie bączyc [..] iefli vmyślnie kradł/ [...] iefli z vprzeyej złołci/ z zwyczáiu / z nie opátrznóci *GroicPorz* kk2, bb.

Wyrażenia przyimkowe: »z nieopatrności« (3): *GroicPorz* kk2; *CzechRozm* 129v; Gdzieby fię fluznie X. K. [...] záfłtydác miál/ [...] gdyż on z niego [*Boga Ojca*]/ ábo bez włydu vpornie chcąc y wiedząc/ ábo też z záfłwiedzenia y nieopátrznóci czyni Chrístulá slyná Bożego *CzechEp* 275.

»prze(z) nieopatrność« (5): Błazeńtwoł iefł mądremu/ gdi przez nieopátrznóść [*per indiscretionem*] morską wpada w głębokóść. *HistAl* H2v; *APpellatio*/ zowá odezwánie od obciążliwego fkazánia niźlżego Sędzięgo/ do wyżlżego [...] dla poprównienia tego/ coby od niźlżego prze nieumiejętnóć/ álbo nieopátrznóć/ álbo też iáki vpor/ było opuřczono/ z vbliżenim iedney łtrony. *GroicPorz* bb; *BielKron* 80, 176, 349.

»w nieopatrności [czyjej]« = *gdy ktoś się nie spodziewa* (1): gdy przełpieczniey będziefz mnimal łzalenłtwá łtroił/ ciebie w nieopátrznóci twej [...] połápię *HistAl* C3v.

2. Brak rozsądku, rozwagi, przemyślenia; imprudentia Vulg, Cn; indiscretio JanStat (9) : *BielŻyw* 52; Dzis yełł tá nyeopátrznóść myedzy ludzmi/ dla nakłádu ledá gdzye dáya dzyeci do łzkoły áby yedno nye wyele nákládác. *GliczKsiąż* M; *Leop Prov* 14/25.

nieopátrznóść czyja [w tym: *G sb i pron* (2), *pron poss* (1)] (3): *FalZioł* V 73v; że gdy kto ich [*rodziców*] włfetcznóść á nyeopátrznóść/ s ktorą fię dawáya przed dziećmi łwemi znác/ ták w nyewyparzánych łłowách/ yáko w niewyczółánych vcżynkach/ łłácuye y hámuye/ mowya połpolicye/ á což to yełłcže/ dzyecyęc to/ nye rozumyeć ono co to yełł. *GliczKsiąż* D6v; *Leop Prov* 14/8.

I sg w funkcji okolicznika przyczyny: »nieopatrnością« (1): bo wiele gich nie opatrznóciá swoią richłó wrociwłzy fię gdzie iefłcže ółtutki powietrza morowego zołtawáły: po zarazili fię y po marli. *FalZioł* V 73v.

W połączeniu szeregowym (1): przywoita człowyekowi zá pirworodnym grzechem nyeumyeyętnóć/ nyeopátrznóć/ błád y omyłká *KromRozm* II b.

W przeciwstawieniu: »mądrość ... nieopatrność« (1): Mądrość chytrcowa iefth/ zrozumieć droge fwoię: á nieopátrznóć głupich obłędna. *Leop Prov* 14/8.

Wyrażenia przyimkowe: »dla nieopatrności« (1): Ná który łtan wezwaneś miey to ná bączności/ Byś nie wykroczył z miary dla nieopátrznóći. *BielKom* C5v.

»przez nieopatrność« (1): NAyduią fie tácy/ którzy przez nieopátrznóć [per indiscretionem JanStat 584] żywnóć długięgo czáfu zá krótki czas trawią *SarnStat* 518.

3. Niewiedza, niezajomość rzeczy (4) :

nieopatrność czego (1): W Obieraniu Potraw/ k łwemuprzyrodzeniu/ niemnieyła pilnoć ma być: á nieopátrznóć takich rzeczy łzkodę czyni. *SienLek* 5.

nieopatrność czyja [w tym: ai poss (1), pron poss (1)] (2): rzekli mu: Czemu łotrze śmiełz ieździć w Papięskim odzyeniu/ gdyś nie od tych wybran którzy wybieraią takie. Ktory [...] łzedł do Kárdynałow iżby mu odpuścili tę winę mowiąc/ że to vczynił s łwey nieopátrznóći *BielKron* 176v; *SienLek* 45.

Wyrażenie przyimkowe: »z nieopatrności« (3): *BielKron* 176v; NA członkoch rodząnych/ wieleyfe ludzi z nieopátrznóći płuie *SienLek* 115v, 45.

4. Brak opieki, troski, zabezpieczenia (3) :

nieopatrność czyja [= wobec kogo, kogo dotycząca] (1): A ona łamá [winnica] s łiebie/ prze taką nieopátrznóć iey/ miałto wdzięcznych gron/ dawa płone wino *RejPos* 60v.

nieopatrność czyja [= ze strony kogo] (2): *RejPos* 184; A gdyż nam tá kráiná wychowanie dáła/ Rádzibyłmy by w łobie włyftko dobre miałá. Przeto ią przełtrzegamy w iey nieopátrznóći/ Aby rządny połtępek czyniła w łwey włoćci. *BielRozm* 8.

Wyrażenie przyimkowe: »prze nieopatrność« (2): Gdyż takiego káždego by namnieyłzego/ ktoryby zginął prze nieopátrznóć złą ich/ chce mocno pátrząc á vpominác fie z rąk tych to przełožonych łwiátá tego. *RejPos* 184, 60v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Imprudentia – Nie mądroć [!], nie oppatrónosc [!]. *Calep* 514b.

Synonimy: 2. niebacznóć, nieostrożnoć; 3. nieumiejętnóć.

Cf **NIEOPATRZENIE, OPATRZNOŚĆ**